

D • N
26/1 1955

"Härlig jaktmark för stollar"

I förrgår ägde en underlig "debatt" rum i radion. Fru Christina Lilliestierna, som i Dagens Nyheter skrivit två kritiska artiklar om Unesco, läste upp ett sammandrag av dessa. Därefter gavs ordet åt den svenske Unesco-mannen professor Düring, som prisade Unesco och i grova ordalag angrep fru Lilliestierna — som inte fick något tillfälle att försvara sig. Det var en blamage för radion och för professor Düring; man får hoppas att dennes myndiga oförskämdheter ingav lysnarna en misstro som i viss mån ersatte den uteblivna repliken.

Före radiodebatten hade vi lovat professor Düring att få ett svar till fru Lilliestierna införd, och detta publiceras här bredvid (den korrekta tonen i denna artikel avviker starkt från hr Dürings ton i radion). Det synes uppenbart att något generellt bedömande av Unesco inte är möjligt på grundval av vare sig fru Lilliestiernas allmänt hållna kritik eller hr Dürings än mer allmänna, delvis pinsamt naiva försvar. Det är emellertid i första rummet detta försvar — samt hr Dürings tidigare inlägg i Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning — som påkallar några orinringar.

Professor Düring avvisar all kritik som uttryck för okunnighet eller illvilja. På ungefär samma sätt svarade nyligen Unesco-chefen Evans på från olika håll framställda anmärkningar; han antydde att den engelska kritiken berodde på bristande upplysning. Vad tidsskriften Economist vid detta tillfälle replikerade passar även hr Dürings inlägg: "Botemedlet lär inte bestå i att Unescos kritiker intar en mera upplyst hållning, utan tvärtom däri att Unesco intar en mera förnuftig hållning till sina funktionärer. Hitills har Unesco varit sin egen värsta fiende." På punkt efter punkt gör hr Düring uttalanden som tycks förutsätta total okunnighet hos den publik han vänder sig till. Han förklarar att frågan om utrensning av Unesco-tjänstemän på amerikansk begäran löstes i Montevideo utan större friktion. Den danska ecklesiastikministern,

Bodil Koch, som också var i Montevideo, säger något helt annat i tidningen Information. Hon talar om det "ytterst beklagliga" som skett, om att den genomförda utrensningen är "ett eklatant brott mot själva Unescos konstitution", om de hårda motsättningar som kom fram i Montevideo. Men hr Düring har panna att gå förbi saken med några överslättande ord och att anklaga den som beklagar vad som skett för "kulturell defaultism". Vidare nämner hr Düring att det inte förekommit några större konflikter mellan Öst och Väst i Unesco. Men han antyder inte att denna fredlighet möjliggörs genom resolutioner av den mest floskulösa art. I Montevideo antogs på förslag av bland andra Ryssland och Tjeckoslovakien en resolution som uppmanade medlemmarna "att vidtaga alla behövliga åtgärder för att trygga yttrandefriheten och undanröja hindren för det fria flödet av objektiv upplysning". Kan man tänka sig ett mera systematiskt skoj än ryska, svenska och engelska delegater hyllande denna aktion i broderligt samförstånd?

Men vi skall inte syssla längre med professor Düring, blott påpeka att han gör sin organisation en stor tjänst genom att försvara den på sätt som nu skett. Låt oss övergå till den sak det gäller.

Unesco tillkom enligt sin författning i första rummet för att arbeta för fred i världen genom påverkan av "människornas sinnen". Den tanke som uppstår planen (väl analyserad i F. Dunns bok "War and the Minds of Men") är ungefär densamma som vi möter i en mängd rörelser (exempelvis Oxfordrörelsen och Moralisk Upprustning). Krig skall förebyggas genom en förändring av människorna. Resonemanget är i och för sig tveklöst; vad som behövs för att trygga freden är en överstatlig organisation; de enskilda människorna önskar sannemligen inte krig. Men att främja fredstanken genom folkupplysning är naturligtvis i och för sig tilltalande. Det är emellertid omöjligt att driva hela

denna upplysningsverksamhet i den del av världen där den bäst behövs — bakom järnridån. Unescos ursprungliga, storslagna program var och förblev en fantasi.

Unesco har därför framträtt som en organisation som söker uppgifter. Det är särskilt två drag i det arbete som utförts som har kritiserats och bör kritiseras. Dels de stora och dyrbara kongresserna och konferenserna, där man pratar i vädret för att inte irritera varann och antar resolutioner som är lika vackra som meningslösa; då ingenting blir uträttat faller man tillbaka på den gamla överanstängda tanken att det är bra att folk träffas. Dels det tillfälliga, planlösa, stundom barocka i de mera speciella företagen. Unesco har, för att än en gång citera Economist, kommit att framstå "som en härlig jaktmark för stollar" (cranks). Några exempel på utredningar, åtgärder och konferensämnen: "Undersökning om värderingsmetoder tillämpliga på internationella samarbetsprogram." Utbyte av arbetare mellan olika länder. Utbildningen av filmtekniker inom skilda länder. Hur man trycker affischer. Den klassiska kulturens ställning i samtiden. Upprättande av ett rörligt museum för torra områden. Utbildning av bibliotekariärer. Uppteckning av eskimåernas musik. Definition av begreppet demokrati. Undersökning av vad man i Cambridge, Grenoble och Uppsala tänker om deklarationen rörande människorättigheter. Människosläktets historia under medverkan av 1.000 akademiker (600.000 dollar). Metoder att motarbeta alfabetismen.

Många av dessa saker är bra, utan tveklöst; många har också utförts bra. Men man kan inte komma från intrycket att saker tas upp på måfå, därför att någon delegat eller expert har lust att göra något eller få något gjort. Och metoderna synes ofta gå ut på att nå ett givet resultat med största möjliga omgång och arbete. Ibland är vad som görs befängt eller helt misslyckat. Man skriver till tusentals professorer och begär att de skall söka definiera ordet demokrati. Packar av utredningar rörande kvinnans ställning i skilda länder består till stor del av tredjeklasskrior som snabbt tillverkats på beställning. En utomordentligt kostsam utredning görs om ett antal tidningars innehåll under en vecka — utredningen är inte bara meningslös, utan också grovt fel-

aktig. Det bör påpekas att Unesco betalar bra; en expert har minst 1.000 dollar i månaden jämte expenser, tjänstemännen har genomgående högre löner än i statstjänst.

Skäl finns inte att yrka på Unescos avskaffande eller Sveriges utträde ur organisationen. Vad som behövs är en kritik som leder till större koncentration och mindre slöseri med pengar och arbetskraft. Det är naturligt att allmänt välmenande personer dras till en organisation av denna art. Men den flata välmeningen bör inte präglade debatten.